Ч. 25 (12.681). Львів, середа 4. лютого 1931. Poeztowa uplata zaplacona ryczaltem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

ЦК. У. Н. Д. О.

НАРАДИ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОГО ОБЄДНАННЯ.

Львів, 2. лютого 1931.

В суботу пополудні 31. січня і в неділю ранком 1. лютого ц. р. радив у Львові Центральний Комітет Українського Національно-Демократичного Обєднання над теперішнім положенням українського народу в Польщі. По кількамісячній перерві, наслідком відомих подій, зібрався цей найвищий орган провідної української партії вперше, щоби розглянути та проаналізувати політичну ситуацію та приймити важні й відповідальні рішення на майбутнє. В нарадах ЦК взяли участь усі його члени за вимком тих, що перебувають у вязничних мурах, та всі майже члени теперішньої Парляментарної Репрезентації. Всіх учасників нарад було 38.

Інформаційний реферат про діяльність Екзекутиви і Президії Партії за час від 25. вересня м. р. по останні часи виголосив урядуючий заст. голови ред. *Вас. Мудрий*, звіт з діяльности Парляментарної Репрезентації зложив пос. *О. Луцький*, а враження з поїздки до Женеви розповіли пос. *д-р Ярослав Олесницький* і пос-ка *Мілена Рудницька*. Після рефератів розвинулась жива й обширна дискусія, в якій між іншими забирали слово: пос. *д-р Баран* (Тернопіль), *д-р О. Марітчак*, *д-р Ст. Витвицький* (Дрогобич), *д-р П. Лисяк* (Журавно), *о. Ст. Онишкевич* (Купновичі пов. Рудки), селянин *Скасків* (Підгаєччина), ред. *О. Боднарович*, ред. *І. Кедрин*, пос. *О. Яворський* (Підгайці) та інші

Дискусія стояла на високому рівні, а всі її учасники з почуттям великої відповідальности підходили до оцінки найактуальніших подій і фактів. Найбільше уваги присвячувано в дискусії тактиці нашої Парляментарної Репрезентації. В неділю в полудне принято постанови, які далі друкуємо, але дискусії над тактикою фактично ще не закінчено. Виключно цій справі буде присвячене чергове засідання Центрального Комітету.

Постанови Центрального Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання приняті одноголосно на засіданні в неділю, дня 1. лютого ц. р., є такі:

1) Центральний Комітет приймає до відома звіт з діяльности Екзекутиви й Президії Партії за весь час від останнього засідання Ц. К., то є від 25. вересня 1930 р. по нинішний день і висловлює їм і всім партійним організаціям у краю подяку за успішну партійну та виборчу працю з часи важкого національного лихоліття, яке впало на український нарід без його вини.

2) Вислухавши звіту з дотеперішньої діяльности Парляментарної Репрезентації Центральний Комітет стверджує, що вона виконала досі вповні свої завдання оборони найживотніших прав свого народу та закликає її на будуче стояти непохитно на занятих позиціях і гідно вести цю незвичайно важку і відповідальну працю.

Центральний Комітет уповні підтримує в справі підпалів свою постанову з дня 25. вересня 1930 р., опубліковану за підписами президій трьох українських партій в українській національній пресі, при чому заявляє, що Українське Національно-Демократичне Обєднання ніколи не мало, не має і не може мати нічого спільного з ніякими нелегальними організаціями і тим самим не могло і не може нести за їх вчинки ніякої відповідальности.

4) Центральний Комітет затверджує постанови Екзекутиви партії з дня 29. листопада 1930 р., приняті у звязку з вислідами останніх виборів, зазначуючи при тім, що не зважаючи на тодішне важке положення та всякі виборчі труднощі українське населення перебуло цілу виборчу кампанію гідно й переможно, за що Центр. Комітет висказує найвище признання всім українським виборцям.

5) Центральний Комітет доручає партійному Проводові і Парляментарній Репрезентації працювати в напрямі консолідації національних сил, а попри те закликає все Українське Громадянство, зокремаж своїх членів партії до витривалости на своїх позиціях, до збільшення праці в усіх ділянках життя і накінець до праці над консолідацією всіх творчих сил нації, бо тільки це може бути запорукою нашого успіху й перемоги.

—o—

Звіт з діяльности Українського Клюбу

за час від початку сесії (10. XII. 1930 р.) до 31. I. 1931.

1. СОЙМ.

а) Комісії.

Бюджетова комісія.

9. I. 1931 р. — міністерство внутрішніх справ, промовляв **пос. Остап Луцький** (повний текст промови — гл. „Діло" ч. 8 з 13. I. ц. р.).

14. I. — міністерство освіти й віроісповідань, промовляла **пос. Мілена Рудницька** (повний текст промови гл. „Діло" чч. 11—18 вкл., від 17—27. I. ц. р.).

15. I. — міністерство публичних робіт, промовляв **пос. О. Луцький** (гл. „Діло" ч. 13 з 21. I. ц. р.).

17. I. — міністерство земельних справ, промовляв **пос. О. Луцький** (гл. „Діло" чч. 13 з 21. I. і 14 з 22. I. ц. р.).

17. I. — міністерство земельних реформ — промовляв **пос. О. Луцький** (гл. „Діло" ч. 13 з 21. I. ц. р. і ч. 16 з 24. I. ц. р.).

19. I. міністерство закордонних справ, промовляв **пос. О. Луцький** (гл. „Діло" ч. 13. з 21. I. ц. р. і ч. 16 з 24. I. ц. р.).

21. I. — міністерство праці і суспільної опіки — промовляв **пос. Зеновій Пеленський** (повний текст гл. „Діло" ч. 19 з 28. I. ц. р.).

24. I. — міністерство військових справ — промовляв **пос. Олекса Яворський** (гл. „Діло" ч. 18 з 27. I. ц. р.).

Адміністраційна комісія.

20. I. — справа внеску Українського Клюбу про „пацифікацію" — промовляли **пос. М. Галущинський** (повний текст промови гл. „Діло" чч. 17—19 вкл. з 25—27. I. ц. р.) і пос. Степан Кузик.

23. I. — законопроект про обмеження продажі і споживання алькоголевих напитків — промовляв **пос. С. Кузик** (повний текст промови гл. „Діло" ч. 20 з 29. I. ц. р.).

Конституційна комісія.

22. I. — справа вибору членів Державного Трибуналу — промовляв пос. **Сергій Хруцький**.

Правнича комісія.

20. I. — справа внеску Українського Клюбу про арештування 5. послів і їх побут у Берестї — промовляли **пос. д-р Вол. Загайкевич** (широкий зміст промови гл. „Діло" ч. 18 з 27. I.) і **пос. д-р Степан Біляк** (широкий зміст промови гл. „Діло" ч. 16 з 24. I. ц. р.).

Регулямінова комісія.

11 XII. 1930 р.— справа зміни регуляміну — промовляв **пос. д-р Степан Баран** (гл. „Діло" ч. 277 з 13. XII. 1930 р.).

22. I. 1931 р.— справа внеску Українського Клюбу про випущення на волю трьох вязнених українських послів — промовляв **пос. д-р В. Загайкевич** (гл. „Діло" чч. 16 і 17 з 24. і 25. I. ц. р.).

29. I. — справа поміщування в інтерпеляціях повного тексту сконфіскованих статтей — промовляв **пос. д-р В. Загайкевич** (гл. „Діло" ч. 24 з 3. II. ц. р.).

30. I. — як вище; зголосив внесок **пос. д-р В. Загайкевич** (гл. „Діло" ч. 24 з 3. II. ц. р.).

Скарбова комісія.

10. I. — законопроект про сірниковий монополь — промовляв **пос. З. Пеленський** (гл. „Діло" ч. 9 з 14. I. ц. р.).

Комісія публичних робіт.

22. I. — законопроект про державний дороговий фонд — промовляв **Дмитро Великанович** гл. „Діло" ч. 18 з 27. I. ц. р.).

б) Пленарні засідання.

10. XII 1930 р. справа зміни регуляміну — промовляв **пос. д-р Вол. Загайкевич** (гл. „Діло" ч. 276 з 12. XII. 1930 р.).
16. XII. — як вище (гл. „Діло" ч. 281 з 18. XII. 1930).

16. XII. — генеральна дебата при першому читанні бюджету — промовляв **пос. М. Галущинський** (повний текст промови гл. „Діло" ч. 284 з 24. XII. 1930).

16. I. 1931 р. справа сірникового монополю — промовляв **пос. З. Пеленський**.

26. І. — дебата над внеском Українського Клюбу про „пацифікацію"—промовляв **пос. д-р Степан Баран** (гл. „Діло" ч. 19 з 28. І. ц. р.).
26. І. — дебата над внеском Українського Клюбу в справі Берестя — промовляв **пос. д-р В. Загайкевич.**
26. І. — справа звільнення вязнених українських послів — промовляв **пос. д-р Степан Біляк** (повний текст промови гл. „Діло" ч. 21 з 30. І. ц. р.).

2. СЕНАТ.

28. І. 1931 р. Бюджетова комісія, бюджет президії ради міністрів — промовляв **сен. д-р В. Горбачевський.**
26. І. — пленарне засідання, справа сірникового монополю — промовляв **сен. Ю. Павликовський** (гл. „Діло" ч. 21 з 30. І. ц. р.).

*

З виступів соц.-радик. послів слід зазначити промову **пос. М. Матчака** на бюджетовій комісії в дні 9. І. 1931 р. при дебаті над бюджетом мін-ства внутрішніх справ і промову **пос. д-ра Дм. Ладики** на пленарному засіданні сойму дня 26. І. У сенатській бюджетовій комісії широко промовляв дня 27. І. ц. р. **сен. д-р І. Макух.**

Інтерпеляції Українського Клюбу, зголошені в соймі.

1. 16. XII. 1930 р. (пос. Великанович) в справі перенесення учителів-українців;
2. 16. XII. 1930 р. (пос. Великанович) в справі вивласнення ґрунтів в громаді Ясінка і Кондратів, пов. Турка;
3. 13. І. 1931 р. (пос. Яворський) про зловживання поліції у Заваловї.
4. 16. І. 1931 р. (пос. Великанович) про неправне впровадження утраквізму у школі ім. Шашкевича в Перемишлі;
5. 16. І. 1931 р. (пос. Кузик) в справі проволікання розпечатання будинку Української Повітової Кредитової Каси в Рогатині, в якому містилася ґімназія УПТ.

Внески, зголошені в соймі.

1. 16. XII. 1930 р. (Український Клюб) у справі вязнення б. українських послів в Берестї;
2. 16. XII. 1930 (пос. Великанович) в справі зміни закону з дня 1. липня 1926 р. про службові відносини вчителів;
3. 16. XII. 1930 (пос. Великанович) в справі провадження грунтових книг в повітах Турка, Сколе, Долина, Калуш, Стрий, Дрогобич.
4. 13. І. 1931 р. (пос. Олесницький) в справі зловживань при виборах до сойму і сенату, як також невірного проголошення їх висліді в.
5. 13. І. 1931 р. (пос. Рудницька) в справі відкликання розпорядку міністра освіти з дня 27. жовтня 1930 р. Ч. 24571/30, про зачинення ґімназії УПТ в Дрогобичі.
6. 13. І. 1931 р. (пос. Рудницька) в справі реактивування ґімназії в Тернополі.
7. 13. І. 1931 р. (пос. Рудницька) про реактивування ґімназії в Рогатині.
8. 13. І. 1931 р. (Український Клюб) в справі подій у звязку з веденням „пацифікації".
9. 13. І. 1931 р. (Український Клюб) про звільнення вязнених послів д-ра Дмитра Левицького і д-ра Л. Макарушки.
10. 13. І. 1931 р. (Український Клюб) про звільнення посла В. Кохана.

Внесок у сенаті.

17. XII 1930 р. в справі подій, звязаних з веденням „пацифікації" у Східній Галичині.

З нагоди ювилею Рідної Школи.

I.

Пройдений шлях. — Минуле і сучасність. — Роля громадянства.

Пятьдесять літ минає від хвилини заснування „Рідної Школи".

Довгий шлях часу — переплітаний терням та рожами. Але здається, що цих других менше було в житті нашого найбільшого Товариства, централі нашого шкільництва та національного виховання. Вічне борикання з матеріяльними клопотами, удари зі сторони „власть імущих" — тягнеться червоною стрічкою крізь усю діяльність „Рідної Школи".

1930 рік (коби був останнім) зазначився надзвичайною репресією державних чинників, надзвичайним обниженням матеріяльної помочі від нашого громадянства на рідній земляці та на еміґрації.

Безустанні заклики Головної Управи та статті стрічаємо майже що в третьому числі наших часописів. Глядіти причин такого майже безвихідного становища — шкода часу. Вони аж надто видні на тлі недавніх подій та економічної кризи нашої суспільности. Не маємо маґнатів, — ми-ж сіра маса денних зарібників, які в поті чола вяжемо кінці.

А всеж тільки, коли подумати, що без огляду на таку страшну доріжнечу та таку низьку підмогу суспільности — „Рідна Школа" держиться і веде свою діяльність, треба признати, що це в нинішних часах, неабиякий героїзм і самопожертвування одиниць, що в цій інституції працюють.

Це мусить признати кожний, хто вміє оцінити дотеперішню діяльність „Рідної Школи" — на тлі історичних фактів та подій, цієї діяльности від першого року оснування аж до сьогодняшньої хвилі.

Переповідати історію діяльности „Рідної Школи" зайва річ. Минувшина проминає — зупинятись над нею безцільно. Теперішність бачить кожний. Не час і на пеани та тости; хвальба сорочки не дасть.

Кожний, хто хоч трохи зацікавився діяльністю і значінням „Рідної Школи", — той з найбільшим поважанням мусить склонити голову перед великою ідеєю, втіленою в цю інституцію. Можнаб навіть без риска твердити, що якби не вона, „ця сестра, на Ринку ч. 10", хто знає, як виглядала би нині наша нація.

Тому на порозі ювилею цеї великої нашої установи, кожний громадянин і громадянка української нації — повинен вслухатись в голос національної совісти, яка напевно дасть відповідь на важне питання: „Що повинна зробити кожна одиниця, щоби забезпечити істнування Матері наших рідних шкіл?".

Пятьдесять літ — чималий шмат часу. Критикувати діяльність „Рідної Школи" за весь цей час було би безглуздо. І хоча в її діяльности були деякі недотягнення, переочення і т. п. (а деж їх нема?) — то загальний образ повний, ясний і величній.

Хто хотів би знова в минувшині шукати похибок, щоби їх оминути в будуччині — цей також зробить непослідовно. Минувшина — ніколи не повториться, будуччина буде зовсім інша. Прикладати старі методи, хоч би вони були колись найкращі — у будуччині може бути помилкою.

На порозі ювилейного року „Рідної Школи" виринає тільки одно питання: „Чи її діяльність йде із нинішнім духом часу? Чи вона відповідає вимогам нинішніх потреб і завдань нашого покоління?".

Щоби на те відповісти, на такі питання, треба приглянутися ближче діяльности „Рідної Школи" у вселюдних, середніх школах, та інших виховних інституціях, під її опікою, а вкінці задуматися над її адміністраційним і матеріяльним станом.

Степан Конрад.

(Продовження буде.)

——o——

Вибори до рад на Україні.

„Комуніст" оголошує вислід останніх виборів до сільських рад: до цих рад вибрано лише 15 проц. комуністів, а решта самі безпартійні. Підчас виборів у с. Чорне під Харковом селяни вбили комуніста аґітатора Снігірка. В селі Дякове потурбовано комісаря, в комуні „Українець" селяни знищили рільничі машини. В Херсонщині, в с. Колонка сільська рада ухвалила 100 рублів на церкву.

——o——

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 4. ЛЮТОГО 1931.

ПРОФ. ІВАН ОГІЄНКО.

ВЕЛИКІ РОКОВИНИ.

350-ЛІТТЯ ОСТРІЖСЬКОЇ БІБЛІЇ.

Роля духовенства. — Духове суперництво. — Ідентичність мов.

На біжучий рік припадає одно з найбільших свят української культури — 350-ліття з часу видання повікнезабутньої Острїжської Біблії, що вийшла на світ 12. серпня 1581 року. Хочу розповісти тут хоч у найкоротших рисах про долю й значіння тієї книжки, яка в історії культури української займає чільне місце.

Друга половина XVI-го віку була переломовим часом в історії українського духового життя. Реформаційні рухи, що потрясли Европою, сильно захопили Польщу, а через неї й український нарід, особливо на його західніх землях. Реформація принесла українському народові багато нових ідей, яких здійснення відразу підвищувало нашу духову культуру; не всі ці ідеї були зовсім новими, але їх широке ставлення й швидке поширення до самих народніх низів було зовсім новим, і принесло нам загальне зацікавлення тими питаннями, про які давніше тільки марили окремі одиниці.

Духова культура українського народу в XV. віці не стояла високо. Головне джерело цієї культури — церква в першій половині XVI-го ст. була в жалюгіднім стані: вища єрархія, себто провід церковний хорував на всі гріхи смертельні; в житті духовенства частенько траплялися випадки, що зовсім не лицювали духовному станові. На очах вірних явно робили такі неморальні вчинки, які [illegible] котилися серед усього народу. Правда, не був це стан самої тільки православної церкви, бо ще гіршим був стан церкви католицької, — православна єрархія лише наслідувала звичаї католицьких єрархів.

І в такий час ударила на Польщу реформація. Ґрунт був тут надзвичайно підготовлений, а тому реформаційні ідеї відразу поширилися по цілій Польщі й Литві, захоплюючи найширші кола громадянства, а в першу чергу — інтеліґенцію. Те саме сталося, звичайно, і з українським народом. Усі верстви найперше кинулися до критики недобрих звичаїв духовенства, а показна частина інтеліґенції відпала від своєї церкви. Це був болючий удар для української церкви, і його грізне значіння відразу відчуло й зрозуміло духовенство. Направа церковного життя пішла такою швидкою ходою, що скоро довела не тільки до оздоровлення церковних відносин, але й високо піднесла українську духову культуру.

У цей час католицька церква, видужавши від своїх недомагань, повела пляновий наступ на українську церкву (східну чи „руську"). Українське духовенство й весь нарід скоро переконалися, що здержати цього наступу без доброї освіти вони не будуть всилі, бо противник побивав їх найперше вищістю своїх духових сил. І з того часу зачинається великий всенародній рух, щоби підняти культури народу. Скрізь основуються т. зв. церковні братства, що багато зробили в справі оборони своєї церкви. Не тільки по великих містах, але й по малих закутках братства засновують свої школи, які дуже багато допомогли для піднесення рідної культури. Засновано декілька друкарень, що стали могучим оборонцем своєї церкви і джерелом культури.

У цей-же час, під впливом реформації впала колишня така міцна ідея про ідентичність мов церкви й літератури, наслідком чого повстала нова українська літературна мова, вже вміло оперта на живій народній мові. Появляється ціла низка перекладів св. Письма на живу мову, в церкві вводять проповідь народньою мовою, і цією-ж мовою видаються окремі книжки.

Коротко кажучи: український культурно-національний рух у другій половині XVI-го віку досяг такої сили й розмірів, яких не знає наша попередня історія.

Соціяльний тогочасний лад провадив до того, що культурні українські центри повставали головно коло великих тодішніх маґнатів. У другій половині XVI-го ст. дуже важливим культурним центром для цілого українського народу було місто Остріг, столиця могутнього князя Константина Острїжського. Князь Костантин (1526—13. II. 1608) був українським патріотом, мав величезні маєтки і був одною з найбільше впливових осіб у Річпосполитій Польській.

І ото „в се время люто й плача достойно", коли пішов сильний наступ на українську церкву, виступає князь Константин в обороні прав свого народу, а передовсім — в обороні його батьківської віри. В Острозі закладається найкраща на той час вища українська школа з друкарнею, які полишили в історії української культури XVI-го в. світлі сторінки.

Найбільшою проґалиною в українськім церковнім житті була відсутність повної Біблії з добрих текстів. На церкву нападали римо-католики, нападали й ріжні реформісти, доказуючи свої ідеї прикладами з Біблії. Перевірити їх правдивість чи неправдивість українці частенько не могли з тієї причини, що повної Біблії не мали, правда, такої Біблії не мав тоді ані один з інших православних народів.

(Продовження буде.)

——o——

Процес проти о. прал. Куницького і тов.

Дня 1. жовтня м. р. арештовано в Тернополі б. посла о. прадата Леонтія Куницького зі Львова і поліційним автом вивезено його того ж самого дня до вязниці при окружнім суді в Чорткові, де о. Куницький пересидів півтретя місяця. В короткий час пізніше арештовано б. посла Івана Заваликута з Коломиї та б. сенаторів Василя Бараника зі Заліщик і Миколу Кузьмина з Озірної. Двох перших осаджено в чортківській тюрмі, а б. сен. Кузьмина в тернопільській. Проти всіх чотирьох окружний суд в Чорткові розпочав карне слідство за злочин наворушення публ. спокою з § 65 зак. карного, якого вони мали допуститися у своїх промовах на ріжних своїх справоздавчих вічах у кількох полудневих подільських повітах. Карне слідство переведено, переслухано всіх свідків поліційних і оборони й остаточно в половині грудня м. р. випущено на волю о. прал. Куницького за кавцією 3.000 зол., б. пос. Заваликута за кавцією 2.000 зол., а б. сен. Бараника і б. сен. Кузьмина без кавції, не припиняючи дальшого ходу карного слідства.

Тепер у процесі проти о. Куницького і тов. настала зміна. Суд окружний в Чорткові правосильним рішенням з 9. грудня 1930 р. до § 74/30, § 85/30 і § 90/30 розділив справу на дві і уважав себе компетентним тільки відносно б. пос. Івана Заваликута, а некомпетентним відносно б. посл. о. Леонтія Куницького та б. сенаторів Василя Бараника і Миколи Кузьмина, відступаючи їх справу прокуратурі при окружнім суді в Тернополі тому, що компетентним відносно повищих осіб є окружний суд в Тернополі, котрий ще в 1928 р. розпочав перші карні кроки проти о. Куницького і пп. Бараника та Кузьмина за злочин з § 65 зак. кар. до Вр. 1178/28 на основі внеску тернопільської прокуратури до ч. Ст. 2126/28.

Іменно дня 11. липня 1928 р. відбулося в Тернополі справоздавче віче, скликане послом д-ром Ст. Бараном, на котре явилися б. пос. о. прал. Куницький, б. пос. Заваликут, б. пос. Кунько та б. сенатори Бараник і Кузьмин. На цьому вічу проводили адвокат Остап Постригач і п. Іларій Брикович, а реферували на ньому о. Куницький про наші внутрішні політичні справи, головно про це, чому не дійшло до створення одного спільного клюбу з радикалами, п. Бараник реферував про справу правно-державної заяви, зложеної в соймі від Укр. Клюбу, пос. д-ром Дмитром Левицьким, п. Заваликут про справи шкільні і освітні, вреші п. Кузьмин про господарські справи, що були піднесені в соймі. До промови б. пос. Кунька про податкові справи вже не дійшло, бо в часі промови сен. Кузьмина представник старості підкомісар поліції Кудеревич розвязав віче.

Поліція зробила донесення до прокуратури в Тернополі проти б. пос. о. прал. Куницького, проти б. сенаторів Бараника і Кузьмина та проти провідників віча п. Остапа Постригача та п. Іларія Бриковича за злочин з § 65 з. к., а прокуратура передала справу окружному судові до ч. Вр. 1178/28. Слідства проти о. Куницького та проти пп. Бараника тоді не переведено по причині їх незайманости, натомість вилучено справу проти пп. Постригача і Бриковича, обвинувачуючи їх тільки за переступство закона про збори і відступаючи справу проти них повітовому судові в Тернополі, котрий по переведеній розправі п. Постригача увільнив, а п. Бриковича засудив на 50 золотих грипни.

По розвязанні попереднього сойму повища справа за віче в Тернополі з 11. липня 1928 р. віджила наново. До неї долучилися ріжні нові мнимі провини, поповнені ними пізніше на ріжних вічах, за котрі їх — як сказано — арештовано і осаджено в Чорткові.

У повищій справі інтервенював у компетентних чинників іменем о. прал. Куницького і тов. посол д-р Степан Баран. Акти всіх карних справ проти Куницького і пп. Бараника та Кузьмина знаходяться тепер в прокуратурі окружного суду в Тернополі, котра на днях має їх переслати до надпрокуратури у Львові для одержання ближчих вказівок, чи і за що вносити проти них акт обвинувачення, як це робиться впрочім у кожному політичному процесі.

Остаточно невдовзі вирішить справу о. Куницького і тов. прокуратура при апеляційному суді у Львові і правдоподібно вирішить його позитивно. На цей випадок відбудеться після великодніх свят в травні цього року карний політичний процес перед трибуналом суду присяглих в Тернополі проти б. пос. о. Куницького та проти б. сенаторів Бараника і Кузьмина за злочин з § 65 зак. кар. і можливо за злочин державної зради з § 58 і § 59 зак. кар. На тій розправі обвинувачені відповідали би з вільної стопи.

„Лістенфірер" обвинувачених о. прадат Куницький перебуває від кількох тижнів на лікуванні у Ворохті, бо довший побут у тюрмі підорвав значно його здоровля так, що за порадою лікарів мусів він для ратування здоровля виїхати на двомісячний побут до Ворохти.

Евентуальний процес проти б. посла Заваликута відбувся би окремо перед трибуналом суду присяглих в Чорткові після великодних свят цього року.

Північно-західні землі.

(Допис.)

ДУБНО. Цими днями випущений на волю з дубенської вязниці за кавцією 1.000 золотих кандидат з листи ч. 11. п. Н. Кибалюк.

КРЕМЯНЕЦЬ. Ціни на живу вагу свиней упали до нечуваних розмірів, бо 12—15 зол. за пуд живої ваги (75—100 сот. за кільо). Селянство терпить великі втрати.

ЛУЦЬК. Дня 1. січня ПАТ (Польська Агенція Телеграфічна) відчинила в Луцьку свій волинський підвідділ, яким завідує відомий виборчий діяч одинки Р. Приступа. — На Волині почав працювати відділ „Ліги Господарської Самовистарчальности" з осідком заряду в Луцьку. Відділ має своїм завданням збільшити збут краєвих виробів серед населення Волині. — Дня 13. січня розпочала свою діяльність соймикова комунальна каса ощадности. Попередній соймик (меншостева більшість) висловився був проти заснування цієї каси, з чим звязують те, що противники згаданої каси — українці — не ввійшли до теперішнього соймику. — „Українська Нива" висунула ще один проєкт національного відродження Волині — заснування товариства „польсько-українського побратимства", яке малоб „відділи, а може й цілу армію, що бороласяб за спільні інтереси".

ГОРОХІВ. Горохівський повітовий соймик ухвалив на цей рік спільний плян праці з „кулками рольничими". У пляні праці передбачено також збільшення числа „кулек млодзежи вейскей", що мають, як відомо, далеко не господарські завдання. — Не зважаючи на великі кредити, число кас Стефчика на Горохівщині дуже мале — всього 14, а число членів дуже обмежене, що занепокоїло відповідні чинники. Соймик має повести відповідну роботу в напрямі підтримки згаданих кас.

—o—

Піймав облизня.

(Допис з Волині.)

Читачі „Діла" знають з дописів, які зловживання робилися особливо на Волині підчас виборів до сойму і сенату. В тій справі внесено кілька протестів. Але в Кремянці дійшло до того, що председник Окружної Виборчої Комісії Туровський, суддя рівенського окружного суду, настільки порушив закон, що передчасно звинув урядування комісії, щоб не прийняти протестів проти виборів у цій окрузі. А між тим два протести були внесені уповноваженим листи ч. 11. у відповідному часі і зі збереженням усіх вимагань виборчої ординації; і протести ці, пробувавши деякий час по почтових урядах, повернулися до їх автора з ріжними написами на ковертах. На таке поступовання п. Туровського внесено скаргу просто до Найвищого Суду і тудиж безпосередньо направлено ці протести. І от 24 січня п. Козубський, уповноважений листи ч. 11., дістав повідомлення з Найвищого Суду, що внесені ним протести Суд передав до Генерального Виборчого Комісаря з тим, щоб він скермував їх до председника Окружної Виб. Комісії у Кремянці і наказав йому виконати все те, що передбачує 103 ст. виб. орд. Це значить, що п. Туровський мусить приїхати з Рівного, де він мешкає, до Кремянця, відчинити урядування ліквідованої ще 3. грудня Окружної Комісії й опублікувати безпроволочно в „Польському Моніторі" про внесення протестів, визначуючи від дня оголошення 14 днів для внесення замітів проти їх змісту. Комісія має урядувати протягом 2-тижнів і тоді кожному виборцеві вільно переглядати виложені в льокалі Комісії протести і робити з них відписи. Опісля п. Туровський має ті протести разом з внесеними замітами переслати до Найвищого Суду, а відпис до сойму. Лише після того може зліквідувати Комісію. Так каже про це закон, але невідомо, чи п. Туровський захоче те все виконати... Поживемо — побачимо!

—o—

Студентські справи.

З життя Секції Правників у Кракові.

При Українській Студентській Громаді у Кракові істнує вже третій рік Секція Правників, котра має за завдання гуртувати студентів правників та взаїмно помагати собі в науці. Одним з найважніших завдань Секції є інформувати й полагоджувати всякі справи, звязані з правничими студіями товаришів, які студіюють в університеті у Кракові, а перебувають дома. Всякі письма проситься пересилати на адресу: Українська Студентська Громада в Кракові, для Секції Правників. Важніші справи про правничі студії Секція оголошує в часописах. Зокрема Секція повідомляє своїх членів, що додатковий речинець плачення другої рати визначений на час від 3—7 лютого.

ЗА УПРАВУ:

Ковалів Ярослав, голова. *Мир. Деревянко*, секр.

—o—

Не приймають наших учеників до польських шкіл.

(Голос розпуки з провінції.)

Польські верховодячі круги говорять завсіди про велику справедливість, яку приноровлюють до українців та про благодати, які мають українці в Польщі. Тимчасом дійсність говорить щось іншого. На доказ нехай послужить факт, який обнимає не одного, але сотки нашої гімназійної молоді.

Після розвязання української тернопільської гімназії внесли родичі учеників: Ярослава Винницького, Богдана Когута, Богдана Мазепи, Налукового, Щурка, Гардецького (всі з VIII. кл.) подання в справі приняття їх до польських гімназій. По двох місяцях після ріжних ходжень до Кураторії поприймали їх до польських державних гімназій. Ученики заплатили оплати й зачали здавати предмети, які призначила Кураторія. Одначе вже 18. грудня 1930 р. Кураторія, не подаючи жадної причини, усунула згаданих учеників з гімназій, хоч вони не мали ніяких поліційних доходжень. Родичі внесли знова подання, вже через поліцію, а саме родичі Ярослава Винницького, Богдана Мазепи, Когута Богдана і Щурка, яка потвердила їх невинність. Родичі двох інших не вносили подання, бо стратили віру в приняття їх дітей. На друге подання дістали родичі щойно 23/І. ц. р. відповідь, яку подаємо тут дослівно:

W odpowiedzi na prośbę w sprawie ponownego przyjęcia syna do gimnazjum, byłego ucznia kl. VIII. zwiniętego państwowego gimnazjum z ruskim językiem nauczania w Tarnopolu, Kuratorjum OSL. zawiadamia, że powyższa prośba może być rozpatrywana dopiero na początku następnego roku szkolnego, ponieważ w bieżącym szkolnym roku krótki okres czasu, pozostający na naukę w klasie VIII., uniemożliwia uczniowi, który uczęszczał do gimnazjum z ruskim językiem nauczania, opanowanie materjału naukowego w języku polskim. — Za Naczelnika Wydziału: L. Jus, Okręgowy Wizytator Szkół.

Родичі згаданих учеників внесли проти цього рішення рекурс до Міністерства Освіти. Побачимо, як воно вирішить цю справу.

При цій нагоді слід зазначити, що наш ученикам у приниманні до гімназій роблять взагалі всякі труднощі. Причини неприниманя ріжні, як: ученик вніс прохання, а не родичі, не опанує матеріялу, або просто пишуть: Nie uwzględnia się, без подання причини. От така незавидна доля молоді з розвязаних гімназій, а ще більше її родичів!

З успіхів канадійських українців.

Українці в Альберті виграли перші нагороди.

Як відомо, минулого літа зорґанізував д-р Блек, директор Рільничого Відділу Канадійських Державних Залізниць, рільничий контест, в якому взяли участь три західні провінції, себто Манітоба, Саскачеван і Альберта. Котра околиця зробила найкращий поступ у рільництві і взагалі в культурі, мала одержати 1.000 дол. готівкою, як першу нагороду. На чолі суддів, які їздили й оглядали околиці, був д-р Воллес, президент альбертійського університету, який переказав недавно в Торонто, Онтеріо, свої приємні враження з подорожі по українських околицях. В понеділок, 29. грудня, проголосив д-р Блек вислід того контесту, з якого бачимо, що українці в Альберті загорнули всі перші нагороди. І так: Перша нагорода в сумі 1.000 дол. припала околиці Норма, яка припирає до Веґревилл і яку замешкують українці. Другу нагороду одержали скандинавці з околиці Кемроз. Третю нагороду одержали також українці з околиці Мондер, а четверта нагорода припала околиці Ледук, де також більшість населення складається з українців. Пята нагорода знову припала українцям з околиці Редвей. До виграння перших нагород причинились безперечно добре вироблені фарми, гарні і заповнені дітворою школи та інші установи, як приміром одинокий Український Шпиталь у Мондері. Д-р Блек, висказуючи своє велике вдоволення з такого гарного успіху з контесту, заявив, що подібні контести будуть вестися що пять літ.

Премієр Канади пересилає бажання українцям.

Управа української видавничої спілки „Національна Преса“ у Вінніпеґу, Манітоба, одержала від премієра Канади, Роберта Б. Беннета, таку телеґраму: Келґарі, Альберта, 4. січня 1931. Пересилаю всім моїм співгромадянам, новим канадійцям українського походження, котрі по старому звичаю святкують пізніше Різдво і Новий Рік, мої сердечні бажання щастя. Нехай радість у вашому новому окруженні допоможе вам побороти те почуття самоти, яке неминуче опановує тих, що опинилися далеко від Рідного Краю. Правительство Канади бажає, щоб ви почували себе тут під кожним оглядом повноправними громадянами, які спільно з іншими беруть участь у великому і важному завданні розбудови найбільше надійного краю в межах цивілізації. Я особисто поважно сподіваюся, що ви найдете тут добробут і щастя, а також волю і свободу, які є неодмінними признаками британського прапора.

Роберт Б. Беннет.

„Канадійський Фармер“ буде виходити двічі в тиждень.

Найстарший український тижневик в Канаді, „Канадійський Фармер“ з Вінніпеґу, Манітоба, небаром зачне виходити двічі в тиждень. Це поступ і новина для канадійських українців, котрі дотепер задоволялись тижневиками. Подає це до відома в імені спілки „Національна Преса“ її президент Григорій Курдидик і головний редактор „Канадійського Фармера“ Володислав Біберович.

Як то було в Добровлянах.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

На радянській Білорусі.

„Савецкая Беларусь“ поміщує резолюцію компартії про виключення президента білоруської Академії, проф. Ігнатовського та ред. Жилуновича із партії за антирадянску діяльність та націоналістичний світогляд і фальшиві відомости в пресі про радянські республики.

—o—

Перед конґресом рад.

Рига. А І Е. Радянська преса оголошує декрет Ц. В. К. про всесоюзний конґрес рад на день 5. березня. На дневнім порядку є також справа зміни конституції СРСР. Ці зміни торкаються головно союзних республик, яких автономічні права знову будуть зменшені, щоби довести до уніфікаційного устрою СРСР.

Відчинення виставки „Українського Народнього Мистецтва“.

У неділю в 11 г. вранці виповнила салі музею Наук. Тов. ім. Шевченка добірна публика зацікавлена зразками нашого прикладного мистецтва і працею гуртка енерґійних жінок, що власними силами зорґанізували одночасно крамницю та виставку. Виставка почалася вступним словом дир. Музею д-р Я. Пастернака, промовою дир. Національного Музею д-р І. Свенціцького і викладом п-ня Ірини Іурґулівної про прикладання прикрас народнього мистецтва.

Цей останній виклад наскрізь фаховий, добре підготований, що мав неодну цікаву думку, буде, як зачуваємо, видрукований у найближчому числі місячника „Нової Хати“, до якого відсилаємо всіх цікавих.

Після формальної частини відчинення виставки зібрані гості довго ще приглядалися виставленим зразкам і деякі з них замовляли або купували. Виставка тріватиме до 10-го ц. м. і буде відчинена від 9 г. вранці до 7 г. вечора.

—o—

З приводу одної вистави

Театру ім. М. Старицького в Стриї.

Черговою виставою стрийського театру ім. Старицького була „Наталка Полтавка“ 8 січня ц. р.

Обсада роль дуже влучна, а саміж ролі вистудіювані до подробиць. Нічого й дивного, бо ролі були здебільша обсаджені фаховими артистами (Наталка — п. Стадникова, виборний — п. Рубчак, Петро — п. Коссак, Терпелиха — п. Коссакова) власними й гостями (пп. Стадникова й Рубчак) а інші ролі виконали найкращі зі стрийських аматорів: проф. Вергановський (возний) і п. Сташків (Микола).

Особливо зворушувала своєю ніжною й — як завжди — симпатичною грою п. Стадникова, а вже бурі оплесків викликувала гра п. Вергановського й улюбленця публики — п. Рубчака.

Одним словом вистава була виріжесерована знаменито, але... І тут є своє „але“. Саме: песа рішуче перестаріла під нинішний час. Вона вже відслужила своє і хоча її заслуги повинні щонайбільше запевнити їй місце в історії літератури на сцені її місце хіба при нагоді відповідних ювилеїв.

Час вже раз почати числитися з тим, що пропали вже в безвість „добрі“, плаксиві передвоєнні часи, що вже остання пора змінити ґрунтовно дотеперішній репертуар наших театрів.

У ріжниці між домаганнями публики і театру, думаю, лежить те, що ні публика незадоволена театром (через ті старі плаксиві песи), ні театр не зовсім вдоволений публикою, що мало його відвідує.

Ярослав Падох.

—o—

Дивогляди.

Тяжко бути навіть землевласником.

У польській пресі находимо таку новинку: На вул. Нововейській у Варшаві, на фронтоні одного дому, находимо такий характеристичний надпис:

Dałeś mi, Boże, z Twojej Opatrzności,
Dajże i temu, który mi zazdrości.

Часи змінилися. Символом цієї зміни є такий випадок, що трапився цими днями в блонськім повіті. Один землевласник, що не міг дати собі ради з фінансовими труднощами, випродав свій інвентар, звільнив службу, зачинив ворота фільварку, ключі відослав старості, на воротах наклеїв листок із надписом:

Господарюй, Пане Боже,
Бо Липинський вже не може...

і пішов у світ.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу

ОСТАННІ ВІСТИ

ПУЖИЦЬКИЙ САМ ПОСТРІЛИВСЯ.

Експерти ствердили, що калібер кулі, яка зранила тайного агента Пужицького, був такий слабий, що куля не могла навіть тяжко зранити. Вистріл упав із дуже близька. Оборона здогадується, що Пужицький заїхав із товаришами у лісок і там вистрілив до себе.

Оборона подала, що має вісти, що Пужицький між год. 11. і 12. у Рембертові пив горівку в ресторані. Як свідків подала оборона жінку реставратора Ямборову, яка знає Пужицького. Св. Наталія Ямборова зізнає, що нічого не знає, нікого не бачила, про ніщо не хоче чути. Виглядає це, начеб не хотіла зізнавати, бо боїться. Одначе ще рано говорила, що бачила Пужицького в ресторані свого тестя „Войтівка“ по дорозі до Сулеївка.

Її чоловік Ямбор каже також, що нічого не знає. Також батько Ямборової Трачик, на запит чи дочка говорила йому про Пужицького, каже: Шось там говорила, та я нічого не знаю.

Плютоновий Беджинський, що найшов Пужицького, каже, що не бачив біля Пужицького ніяких слідів, крім слідів самого Пужицького.

Коли Пужицького привезли до Каси Хорих у Рембертові і він прийшов до притомности та побачив доглядачку Вишомірську, прошептав, що її знає. Куля, яку вийняли з голови Пужицького була під самою шкірою та випала, коли лікар рят. стації відчищував рану тампоном із вати. Знавці ствердили, що куля вистрілена на 2 кроки до дерева відбилася би від кори. Лікар рят. стації ствердив, що від Пужицького чути було алькоголем.

ХОТІЛИ ЛЕТІТИ ДОВКОЛА АФРИКИ ТА ЗАВЕРНУЛИ.

Польські летуни, капітан-пільот Скажинський та поручник-обсерватор інж. Маркович вибралися літаком, щоб облетіти Африку. Тому, що Карпати вповила мряка завернули з дороги до Кракова. Як буде погода то полетять.

АРЕШТУВАЛИ ІНЖИНІРА.

Дня 2. лютого арештували у Львові інж. Йос. Стикса, власника будівельно-водопроводового заведення на Знесінні під фірмою Ант. Хущ. Інж. Стиксі закидують, що фальшував бухальтерійні книги, щоби платити меньші податки та намовляв публ. урядовців до службових надужить.

ГІТЛЕРІВЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ РОЗВЯЗАННЯ РАЙХСТАҐУ.

Фракція ґітлерівців зголосила в парляменті внесення, що взиває президента Гінденбурґа, розвязати райхстаґ.

Дня 2. лютого відбулися довірочні наради комісії закордонних справ. Звіт із ост. сесії Ліги Націй здав мін. Курціюс. Ґітлерівці зголосили внесення, яке взиває уряд, щоби негайно поробив приготування до виступлення Німеччини з Ліги Націй. Комісія внесення ґітлерівців відкинула.

СПОРТ

МІЖНАРОДНІ ГОКЕЙОВІ ЗМАГАННЯ В КРИНИЦІ.

Понеділок, 2. лютого:

Америка—Румунія 15:0 (7:0, 5:0, 3:0).
Чехословаччина—Польща 4:1 (0:0, 3:0, 1:1).
Швеція—Австрія 3:1 (0:1, 2:0, 1:0).
Варшава. **Латвія—Польща** 4:2 (1:0, 2:1, 1:1).

НОВИНКИ

— **Першорядне українське фризієрське заведення, вул. Бляхарська 11. (ріг Руської), тел. 93-21 поручається П. Т. Громадянству.**

— **Концерт Спів. Т-ва „Сурма“.** На програму концерту чеських і словацьких народніх пісень, що його уряджує Спів. Т-во „Сурма“ при співучасти Т-ва „Львівський Боян“ дня 6. лютого ц. р. (пятниця) у великій салі Т-ва Лисенка, складаються такі твори: І. Дершака: 1) Смутні часи (по чеськи, 2) Коники карі, 3) Тече вода (сольо барітонове з хором), 4) Гей лучко (по чеськи). ІІ. Малята: 1) Селяк (по чеськи), 2) Ой не буду служити і Двожака 3) Дзвони-передзвони. ІІІ. Малята: 1) Синьоока дівка, 2) Інджіха: Сім літ. IV. Малята: Вінок чеських народніх пісень. Всі ці твори будуть виконані хором Т-ва „Сурма“ під диріґентурою І. Охримовича. V. Колесського: 1) Ой у полі і 2) Бульного: Не приходь до мене. VI. Малята: Вінок чеських народніх пісень — з фортепяном. Дві останні точки (V. і VI.) викона хор Т-ва „Львівський Боян“ під диріґ. І. Гриневецького. Карти вступу в Союзнім Базарі.

— **В концерті комітету вдів і сиріт по священиках дня 9. лютого ц. р. в год. 8.30 вечором в салі „Народнього Дому“, Рутовського 22.** обіцяли ласкаво взяти участь: оперова співачка Вп. пані Сабат-Свірська і концертовий співак-барітон Вп. пан Копистянський Володимир. Хлопячий хор під проводом Вп. пана Дмитра Котка відспіває вязанку колядок Стеценка, а тамбуріцова орхестра відіграє народні хорватські пісні. Після концерту забава з танцями. Запрошення можна скорше дістати в „Доставі“ вул. Домініканська 11/І. щодня від 8—2 год. — Комітет.

— **Ліквідація партії УПП.** Вже від трьох тижнів не появляється тижневик „Рада“, офіціяльний орган УПП, а так само популярний орган цієї партії „Праця“. Причина непояви брак фондів. На прикінці минулого тижня появилося останнє число „Ради“, котре однак сконфіскувала сама редакція так, що у світ пішло всього кілька примірників. Так само з причини браку фондів мається перевести ліквідацію партії УПП, до котрої в дійсности належить тепер дуже нечисленний гурток людей. Покровителі цієї маленької партійки, що давали гроші на її органи, по останніх соймових виборах переконалися про її повну нежувучість і відмовили їй дальших підмог. Ця партійка потерпіла велику невдачу навіть у золочівській окрузі, де в 1928 р. вийшов послом „одинак“ д-р Михайло Західний.

— **Отруйниця.** Анна Реґей у Чижевичах. (пов. Рудки) дала чоловікові затроєних пирогів із капустою. Чоловік помер у шпиталі у Львові. Також вна втроїла вона Анну Андрухів із Романівки (пов. Рудки). Анну Реґей арештували. Чому вона труїла людей покищо невідомо.

— **Старостове авто переїхало жида.** У неділю вечором у Раві Руській вертав автом із ловів староста Скаршинський. На вул. Гуєцькій авто переїхало на смерть 70-літн. жида Шперберa.

— **З українського наукового життя за кордоном.** Засідання 206. Українського Історично-Фільольоґічного Т-ва в Празі відбулось 27. січня 1931 р. з таким порядком дня. 1.Яковлева А. І. — „З історії шлюбного права Литовсько-Руської держави поч. XVI. в“. 2) Реферат К. В. Чехова — „Постать Мойсея в творчости Івана Франка“.

— **Український прапор над Кремянцем.** Пишуть нам: В роковини 22. січня хтось у Кремянці вивісив український національний прапор на горі Боні, що панує над містом. Крім того в місці і по сусідніх селах були поприбивані плякати з написами: 1919 — 22. січня — 1931. Нехай живе... і т. д. Поліція те все подривала і тепер робить енерґійне слідство в цій справі.

— **Драма на Дністрі.** Аґенція „Гаваса“ подає таку вістку: Дня 22. січня румунська стежа прикордонної сторожі в Чінкані почула над Дністром крісову стрілянину. Хоч це була ніч, завважено, що з радянського боку через Дністер пливе до Румунії якийсь чоловік, за яким стріляв віддіп ДПУ. Втікач переплив ріку і опинившись на березі, встиг ще сказати: „Я Щербаков“ і помер. Виявилось, що тим збігцем був член московської Академії Щербаков, який втікав перед переслідуваннями на чужину і був ранений кулями радянської сторожі, коли переправлявся вплав через Дністер. Його тіло передадуть більшовикам.

— **Процес Лізи Найман.** Третій день розправи проти вбивників берлінського годинникаря Ульбріха кинув трохи ясніше світло на особу 16-літньої Лізи Найман. Хоч її любовник Штольпе, плачучи, далі складав всю вину на неї, хоч покриває її гріхи навіть такі, які до процесу не належать, виявляючи, що Ліза ходила з іншими любовниками до спільної купелі і т. д., то дальший хід процесу доказав, що вона мала в душі більше людських і шляхотніших почувань як її любовник Штольпе. Це він, опинившись в нужді, намовляв її продаватись за гроші Ульбріхові, а вона противилась цьому і говорила: „Я вагітна я мати твоєї дитини, думай про свою дитину. Так низько людина не може впасти“. Ліза плачучи доказує, що мала інших любовників перед тим, „бо тоді я мала право робити, що мені хочеться“, але потім любила тільки Штольпа, з Ульбріхом не мала нічого спільного; участь в убистві цього годинникаря брала тільки під впливом Штольпа. Свідки зізнають, що Ліза Найман була доброю, милою, наївною дівчиною, але через брак досвіду, через наївність попала в сіти гільтая Штольпа, який забирав від неї гроші і вкінці намовив убити годинникаря. Ліза була така наївна, що тільки через ту наївність виявила свою участь в убистві. Ніхто не міг її доказати, що це вона вбила Ульбріха, але як тільки сконфісковано в убитого годинникаря її фотографію та потягнено до слідства, вона заплуталась в зізнаннях, відразу розплакалась і пренаївно відповіла: „Так, я його вбила“, хоч ніхто не міг би їй цього доказати. Цей процес стягає на салю масу публики і щодня перед судом жіноцтво бється навкулачки, щоби дістатись до салі.

— **Обманці перед судом у Празі.** В Празі закінчився процес проти фабриканта спірту Цайтгамера та його спільників, інжиніра Влаха та правника Бека. Підсудні провинились тим, що Цайтгамер фальшував ріжні банкові акти, векслі, обманював підприємства і владу та 11 раз складав кривоприсягу. У всім цім інші підсурні його спільниками. Цайтгамер такими спекуляціями наразив Позичкову Касу в Празі на 4 міліони втрати. На розправі переслухано 60 свідків, а акти цієї сензаційної розправи важили 200 кґ. Цайтгамера засуджено на 4 роки вязниці, Влаха на 3 місяці, а третього підсудного за кривоприсягу на 8 місяців вязниці.

— **Клопоти Кляри Бов.** Відома фільмова артистка Кляра Бов утратила у фільмовім виробництві в Голівуді працю, а сталось воно з таких причин: Кляра Бов мала секретарку панну Деві, яка потайки вкрала в Кляри більшу суму грошей і за це артистка заскаржила її до суду. Кляра Бов виграла процес, але втратила на тім більше як виграла, бо панна Деві розкрила на процесі деякі гріхи цієї артистки, які її міцно скомпромітували і примусили дирекцію фільмового виробництва вимовити їй посаду. А саме ця секретарка зізнала, що Кляра Бов нелеґально

На почтову оплату треба прислати 1 зол.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Трикольорна дивовижа.

Коли мені хтось скаже про Росію, то я все думаю про далекий холодний край з „Волга Волга“ і „Дубінушкою“. Ані мені через голову ніколи не перейшло, що так недалеко Львова можна здибати правдиву Росію і то не ту з „красним флагом“ та з робітничо-селянськими знарядами на нім, а таму давну, не меньше нам знану і кохану.

Аж ось оповідає мені один знайомий.

Переїзджаю якось через одно село і — очам своїм не вірю. Що це?.. В українськім селі..: російська трафіка!?... Невже польська влада може на це згодитися!?

Спершу думав я, що це просто оптична омана... Сніг довкола, сонце аж очі сліпить... можливе. Але кліпнув очима раз, другий — трафіка не зникає. Стоять передімною двері, помальовані на трикольорний спосіб, зовсім як колись граничні стовпи за Бродами, чи станиця граничної сторожі. Невже за той час, заки я заїхав від Львова до недалекої стації, в Росії впала більшовицька влада, а границя пересунулась до Гнилої Липи?!..

Але скортіло мене піднести очі понад двері і я остовпів. Над трикольоровими дверима, показалися вікна, а ще вище хрест.

Церква.

І то не православна, а наша, греко-католицька, галицька. Так принайменше каже шематизм дієцезії, метрики парохії і достовірні свідки з околиці.

Саме тих свідків розпитую, що, як, звідки і коли.

— Та це стара історія! — відповідають мені. — Парох цього села прикрасив так церкву і ніхто навіть не пробував змінити його погляду на естетику церковних дверей.

Ріжні є погляди не тільки на „естетику“.

Оповідання мойого знайомого кінчилося трохи інакше, але не все можна переписувати, що можна переказувати.

Нехай мій знайомий вибачить, але я в його оповідання не вірю. Щоби в нинішніх часах на галицькій землі була така греко-католицька церква, чи там так помальовані двері — то це мені не міститься в моїй 36-літній голові. Адже Дім Божий, то не трафіка, а Галичина не Рязанщина чи Архангельщина!

Не вірю в Берести, сумніваюся в пацифікацію, тому дуже скептично відношуся до справи з трикольоровими дверима і тим подібних російських історій у галицьких парохіях.

Це, очевидно, не повинно знеохочувати всіх моїх знайомих і незнайомих переконати мене. Тоді слідуючий свій фейлетон на цю тему я ще к заадресую.

Галактіон Чіпка.

справаджувала собі алькоголь тай інші наркотики, любила запиватись, крім цього вона мала поганий звичай брати на кредит дорогі золоті речі, дарувати їх хлопцям, але не мала звичаю платити за ці дорогоцінности та взагалі поступала так, що це дало причину до зірвання контракту.

— **Продають царські дорогоцінности.** Одна німецько-російська фірма улаштувала 29. січня у Вашингтоні продажу дорогоцінностей останнього російського царя Миколи. Продають 500 штук дорогих каменів, золотих мистецьких виробів і т. д. Всі ці предмети захопили більшовики в царськім дворі. Велика княгиня Ксеня та Ольга Олександрівна звернулись до вашингтонського суду з просьбою не допустити до цієї продажі, мовляв, царські дорогоцінности є власністю родини царя, а не більшовиків і тому більшовики продають крадені речі.

— **Славний монастир т. зв. Новоспаський** під Москвою замкнено з наказу ДПУ та опечатано. Архимандрита та кількох останніх монахів арештували за антирадянську діяльність, а в монастирі уряджено антирелігійний музей.

— **Ворошилов має 50 літ.** Червона армія приготовляється до урочистого обходу 50-літніх уродин організатора армії Ворошилова. Твориться окремий військовий фонд ім. цього генераліссімуса та приготовляються святочні академії і військові паради.

— **Катастрофа в Харкові.** В Харкові була катастрофа в центральній електрівні, при чому згинуло 4 робітників, а 16 осіб було ранених. Причини невідомі.

— **Розстріли в СРСР.** У Владивостоці розстріляно 4-ох купців за тайні торговельні спекуляції з японськими підприємцями.

— **Гірнича катастрофа в Америці.** В Лінтоні, в державі Індіяна, у копальні вугілля вибух стрільний порох, наслідком чого згинуло 30 робітників, а майже 200 робітників встигло втекти з копальні. Причиною вибуху було те, що нагромаджені ґази запалились і підпалили стрільний порох, якого вживали для розсаджування вугілля.

— **Пятлітний артист.** Брат відомого артиста Джека Куґена Роберт мав на днях свій дебют у Голівуді, а саме у фільмі „Скипи“. Роберт Куґен має 5 літ, себто стільки, скільки мав його старший брат, коли почав свою артистичну карієру в кіні.

— **Справлення помилки.** У статті **„В 300-ліття Успенської церкви“** („Діло“, ч. 24) випали в останньому уступі три слова, а саме, що на академії явилися всі члени львівської капітули, кільканацять наших священиків, **багато наших інтеліґентів** та свідомих міщан українців.

— **Спростування** у звязку з новинкою „Несумлінна лікарка“, поміщеною в „Ділі“ дістаємо такого листа: „На підставі § 19. прес. зак. прошу помістити в найближчім числі цінного часопису „Діло“ спростування статті, поміщеної в 17. ч. цього часопису з дня 25. січня 1931 р. на стор 5. під наголовком: „Несумлінна лікарка“: „Неправдою є, будьто би Текля Семера, будучи вагітною, зголосилася у мене, і будьто би я ствердивши у неї ненормальний плід та конечність операції, зажадала 20 долярів і не хотіла без попередньої заплати цеї квоти перевести таку операцію. Натомість правдою є, що в год. 11. в ночі зголосився у мене муж Теклі Семери і умовився, що заплатить мені за виїзд в ночі серед сніжної заметілі, візиту і ординацію 10 дол., а за евентуальну ординацію 10 дол., і що я прибувши на місце в 1. год. рано ствердила, що хора в наслідок залишення її без опіки лікарської на 2 добі по породі через безвпинні кровотоки є цілком обезкровлена і процес гнильний вже розвинений, так що стан її безнадійний. Для успокоєння власної совісти хотіла я перепровадити операцію, одначе родина спротивилася цьому, жадаючи запевнення, що хора по операції подужає. Мимо кількагодинних вияснювань, мимо жадання інтервенції священика мати і муж хорої рішучо спротивилися операції, хоч я освідчила, що не зважаючи на попередну умову переведу операцію без ніякої заплати. Видячи, що мої заяви безуспішні, відїхала я в год. 9 рано і приняла 7 дол. замість умовлених 10 дол., сказавши ще родині, що як надумаються, переведу операцію того самого дня без дальшого винагородження“. — З високим поважанням, *д-р Анна Гальперн*, лікарка в Зборові.

—o—

Дописи.

БІБРКА. **(Аматорський гурток).** Дня 8. грудня 1931 р. аматорський гурток при читальні „Просвіти“ дав виставу „Степовий Гість“ (драма Грінченка). Гра випала загально добре. Між аматорами вибилися на перший плян п. І. Коцюмбас в ролі шляхтича Гонтаревського й. О. Коцюмбасівна як його жінка, яка дійсно вжилася у свою ролю. Також ролі Кирила (А. Боднар), бандуриста (О. Бойко), Мотрі (Н. Коцюмбас) та Христі (С. Шевців) були виведені в загальному добре. Заслуговують на увагу й комічні типи: Манойла (Комушина Г.) та Овсія (С. Гринус), яким публика не щадила оплесків. Зате роля Максима (В. Михалкевич) випала не зовсім поправно, бо не підчеркнув у своїй грі геройських моментів козака-січовика, який перебув усякі пригоди й невигоди; а є в нього багато даних, які при більших зусиллях допомоглиб йому вибитися на дійсно знаменитого аматора. В загальному песа викликала у глядачів миле враження, одначе можнаб мати до організаторів амат. вистав побажання, щоби при установці історичних пес звертали більшу увагу на достосовування костюмів до епохи, яку песа зображає. (При чому тут модерний одяг Христі, коли песа зображає часи Хмельницького?). При оцінці гри требє ще зазначити, що виставу зачали точно в означеній годині, що передовсім заслуговує на признання для праці бобрецького амат. гуртка, який повинен послужити за гарний примір іншим місточкам та селам. **Обсерватор.**

БУЧАЧ. **(Прощання о. проф. Добрянського. — Діяльність філії „Просвіти“. — Інші товариства).** Осінню м. р. виїхав з Бучача на постійне заслужений громадянин, о. проф. Адріян Добрянський. Довгих 32 роки працював він у нас займаючи пост катехита і професора в місцевій ґімназії. Не згадуючи вже про великі його заслуги для української ґімназійної молоді, за яку все заступався і яку піддержував серед злиднів у чужій школі та для котрої був дійсно опікуном і батьком, поклав він богато труду і для добра місцевих наших установ. Його діяльність записана золотими буквами в книгах „Рідної Школи“, „Просвіти“, „Українського Кооп. Банку“. Українське громадянство влаштувало виїзджаючому о. Добрянському за ці заслуги сердечний, хоч скромний, прощальний вечір, на який явилась майже вся бучацька інтеліґенція і багато замісцевої. Промовами прощали: о. дек. Нестайко від загалу громадянства, о. І. Лушпинський і п. М. Бараболяк від бувших учнів, а дальше: п. С. Ілевич, о. Соколовський ЧСВВ., радн Я. Марків і ін., віддаючи честь людині характеру й чину. Темпо життя, ритм праці — оце найбільше любив він і це не дозволило йому жити у нас тихим життям емерита, а пігнало на парохію у с. Луг біля Делятина. Село це може бути щасливе, діставши таку людину на пароха. — Дня 22. І. 1931 р. відбулись Загальні Збори філії „Просвіти“. На збори явилися представники майже всіх читалень повіту. Дуже відрадне явище по перебутім! Збори мали дуже поважний і діловий характер. Взагалі „Просвіта“ — це одиноке товариство в Бучачі, яке завдяки повним посвяти заходам голови о. В. Мельника проявляє життя і, хоч який важкий був мин. рік, зробило дуже багато на полі організації і внутрішнього скріплення просвітянського життя. — Інші місцеві товариства майже не проявляють себе. Навіть на „Українській Бесіді“ пусто і глухо. Живуть собі так отже наші люди тут своїм ізольованим життям. Навіть товариське співжиття десь поділося у нас... **М. К.**

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок, 3. лютого, година 7·30 веч. „Страшний двір“.
Середа, 4. лютого, година 7·30 веч. „Пташник з Тиролю“.

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі):

Вівторок, 3. лютого, година 7·30 веч. „Людина з текою“.
Середа, 4. лютого, година 7·20 веч. „Людина з текою“.

Малий Міський Театр:

Вівторок, 3. лютого, година 7·30 веч. „Пригоди Ч. А. Плина“.
Середа, 4. лютого, година 7·30 веч. „Пригоди Ч. А. Пліна“.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Вітер від моря“ (Ст. Жеромського).
КОЛЬОСЕЙ: „Діана“ (Ольга Чехова, Шлетов). Панцьо в тарапатах.
ЛЕВ: Звукова фільма: „Світ шаліє“ (Дж. Берімор).
МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма: „Монте Карльо“.
ОАЗА: „Під кріпвами Парижа“.
ПАЛЯС: Звукова фільма: „Жінки з минувшиною“.
ПАН: „Тайна студентки“. (Насолода побіди). Виступи оригінального російського циганського хору.
ПАСАЖ: „Під маскою бандита“ (Гут Гібсон) і додатки.
ПРОМІНЬ: „Христина“.
ФАТАМОРҐАНА: „Право чоловіка“ (Біллі Дов, Род ля Рок).
ХИМЕРА: „Жінка і паяц“.
СТИЛЕВЕ: „Мущина з минувшиною“. (Ковр. Файт).
УТІХА: „Краса життя“. Ст. Жеромського.

Програма радіо.

Второк 3. І. 1931.

Варшава (1411,7) 17·45 Симфонічний концерт. **Гельсінгфорс** (221,4) 19·00 Концерт. **Берлін** (419) 18·30 Фортепяновий рециталь. **Рим** (441,2) 12·45 Легка музика. **Прага** (486,2) 19·00 „Геда“ опера Фібіха. **Відень** (516,3) 12·00 Капеля Ґайґера. **Будапешт** (550,5) 19·30 Циганська орхестра. **Харків** (937,5) 16·00 Концерт. **Ленінград** (1000) 19·20 Концерт і солісти.

Середа 4. II. 1931.

Варшава (1411,7) 17·45 Концерт. **Гельсінгфорс** (221,4) 17·00 Пісні для дітей. **Берлін** (419) 21·10 Оперова музика. **Рим** (441,2) 12·45 Легка музика. **Відень** (516,3) 12·00 Капеля Сільвінґа. **Будапешт** (556,5) 19·10 Мадярські мельодії. **Харків** (937,5) 16·00 Концерт для дітей. **Ленінград** (1000) 16·30 солісти. **Париж** (1724,1) 21·45 „Фавст“ Берльоца.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 4-го лютого 1931.

15·00 Трансмісія з Варшави 16·15 16·15 Трансмісія з Варшави. 20·45 Концерт музичного товариства у Львові. 22·15 Грамофонові плити. 23·00 Музика з Варшави.

Четвер, 5-го лютого 1931.

12·35 Шкільний концерт з Варшави і мадярська музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Перші сходини **„Союзу Українок“** відбудуться в середу 4-го ц. м. в годині 19-ій в домівці Товариства. На деннім порядку реферат пос. Мілени Рудницької **„Враження з Женеви“.** 1426 1—2

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.